

Zatímco při moji první letošní návštěvě pralesa Sungai Wainu pršelo a voda v bázíně na jejich hranicích nakonec dosáhla skoro až k dřevěnému chodníku, po kterém ji přecházíme, o měsíc později přišlo sucho. Listy bylin v podrostu se začaly kroutit a z báziny zbylo jen pár hnědých louží. Nikde ani jediná pijavice. A cestou do do kempu se na nás snasely ohorelé listy kapradin, které se rozpadly na jemný prasek, jakmile se jich člověk dotknul. Z toho bylo poznat, že o několik kilometrů dál horí, ale zatím jen mimo hranice rezervace, protože šlo o listy kapradin z odlesněných planí. Ale o den později už vysílacka v kempu hlásila, že se oheň dostal přes hranice rezervace a skoro vsichni lesníci byli k požáru odvoláni. Ja jsem v té době byl v kempu Djamaludin s několika hosty a s Misranem, novým zamestnancem pro výzkum, kterého zaučuju ve sberu dat o produkci listů, květu a plodu na fenologických plochách. Dva z našich hostů byli zase entomologové, takže se vselijak strídalo chytání hmyzu, hledání savců na transektech a sber dat na fenologických plochách. A relaxace dostatečně daleko od všech problémů v zálivu. Některé stromy v Sungai Wainu stále ještě plodí, včetně několika durianů, z nichž jeden (*Durio oxyleanus*) jsem se už dokonce i naučil jíst, i když pořád ještě s mírnou nechutí. Zvířata vyvádějí mláďata a setkání s tlupou malých selátek bylo jedno z příjemných zpestření programu. Měně příjemné setkání, v tentýž den, byl nález stomu *Aquilaria malaccensis*, pokáceného a na několika místech nastřípaného na malé kousky. Jasná stopa po hledacích gaharu, kterou byli v rezervaci jeden čas velkým problémem. Gaharu je dřevo *aquilarie* nakazené houbovou infekcí. Je černé, specificky voní a v kosmetickém průmyslu je to velmi cenná surovina. Ne každý strom je nakazěn, ale jen malokterý sberač to dovede rozeznat. A tak na jeden sklizený strom připadne aspoň takových šest zničených naprosto zbytečně. A tak není divu, že jsou některé druhy *aquilarie* na vymření. Sice jsou snahy je pěstovat, ale většina gaharu je i tak dodnes sbírána ilegálně v rezervacích jako je Sungai Wain.

Poblíž místa, kde jsme čerstvě pokácenou (a nenakazenou) *aquilarie* našli, jsme slyšeli i zvuky tlucení a sekání do dřeva. Pomalu jsme se plížili pralesem, fotak připravěvy k akci, a v hlavě jsem márne plánoval, co udelat, až je najdeme. Našli jsme ale datla bridlicového, zřejmě největšího datla světa, velkého jako kachna. Lesníci mi později potvrdili, že jsem zdaleka nebyl jediný, kdo se tak nechal zmást - tenhle megadatel skutečně vydává při vytlókání hmyzu ze dřeva zvuky, které jsou chvílemi k nerozlíšení od zvuku hledačů gaharu.

Po návratu v kempu z asistenta Fitriho vylezlo, že stopy po hledacích gaharu našel už před měsícem, hlásil je, ale nikdo z lesníků tehdy nezareagoval. Teď pod býlým dozorem to bylo jiné, jenže na severu rezervace pořád ještě horelo a vsichni lesníci hasili. Čekali jsme další den, během kterého jsme dohledali další *aquilarie* a začínalo být jasné, že je to organizovaný tým, který už v lese pracuje několik týdnů. Byli jsme s Fitriem dost nestastní z toho, jak nám poníčili naše transekty, které jsme se měsíce snažili udržovat co nejúpsí a bez jakýchkoli zásaku do vegetace. Hledači gaharu, tak jako kdokoli jiný z vesniců co přijdou do lesa, kolem sebe prostě jen sekají a sekají a sekají...

Pod dvou dnech lesníci uhasili požár alespoň na straně přilehle k Wainu (na druhé straně nezbylo než nechat ho horeť a postupovat dál do lesa směrem od rezervace...). Vedení hned vysílalo malý tým k nám do kempu - dva lesníky a jednoho priserne znuděného policistu. Zatímco byli na cestě, vysílacka zahlásila, že požár zase horí. Lesníci se zase vydali hasit, ten třílenný tým už ale zůstal u nás. Sdělili mi svůj plán jednu noc si odpocínout a zítra vyrazit na inspekci terenu. Pak asi dvě hodiny diskutovali jaké tráble jim přinese můj kyselý obličej, až

nakonec plan zmenili a na inspekci se vydali uz v noci. My jsme mezitim po lese chodili taky a behem te noci a dalsiho dne jsme dohledali dalsich 5 aquilarii. A vecer lesnici nasli i dva kempy, v tu chvili prazdne, sberaci jeste byli v lese.

Ten den se definitivne uhasil pozar a na pomoc prisli dalsi dva lesnici a jeden vojak. To Fitri komentoval s nevoli, rikal, ze vojak se zbrani je nebezpecnejsi nez policajt se zbrani. Nekontruluje se, strili bez varovani a rovnou do ziveho. Kdyz pry s vojaky patroluje a prespavaji ve spolecnem stanu, schovava Fitri jejich pusky a naboje za sebe, aby je nemeli tak pohotove po ruce. Ten vecer jsme jeste prespali vsichni v kempu, ale pred rozednenim se sedmiclenna hlidka vydala do lesa a prikradla se k jednomu z kempu. Zaznel jeden vystrel. Asi po dvou hodinach se do kempu vratil Misran a vitezoslavne mi predal spalek aquilarie nakazeny houbou. Chytli pry tri drevorbce z vesnice Sepaku a uz je vedou k procesu do stanice.

Ten den jsme se z rezervace vraceli i my. Proces prave probihal, vsichni byli dost nervozni, snazil jsem se pokud mozno nebyt moc videt. O tyden pozdeji jsem jel do Sepaku, kde se nazime zastavit postup plantazi olejne palmy - spolecne s vesnicany dost mozna ze stejnych rodin, ze kterych mohli pochazet i ti zatceni sberaci. Jedu autem s upovidanou manzelkou starosty vesnice. Hned se ptala, jestli se jeste objevuju v Sungai Wainu. Sel jsem radej s polopravdou ven a priznal jsem, ze jsem tam pred tydнем byl a ze jsem videl ve stanici nekolik vesnicanu ze Sepaku, zatcenyh s pytly gaharu. Konverzace v aute pak presla do javanstiny, ktere nerozumim, ale par stripku jsem zachytil - ze pry Sungai Wain hlidam, ale ze lidi nechytam, ze je to horsi, ze je pri praci fotim...